

Asia

Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi erityisistä väliaikaisista toimenpiteistä Covid-19-pandemian johdosta koskien eräiden todistusten, lupien ja valtuutuksien voimassaoloa sekä tiettyjen määräaikaisten tarkastusten ja koulutusten lykkäämistä osassa liikennealan lainsäädännössä, asetusta (EU) 2020/698 seuraaville viiteajoille (COM(2021) 25 final)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Vakavan Covid-19-pandemian ja sen jäsenvaltioille ja viranomaisille aiheuttamien haasteiden jatkuessa antoi Euroopan komissio 18.1.2021 uuden säädösehdotuksen: ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi erityisistä väliaikaisista toimenpiteistä Covid-19-pandemian johdosta koskien eräiden todistusten, lupien ja valtuutuksien voimassaoloa sekä tiettyjen määräaikaisten tarkastusten ja koulutusten lykkäämistä osassa liikennealan lainsäädännössä, asetusta (EU) 2020/698 seuraaville viiteajoille (COM(2021) 25 final) (ns. Omnibus II-asetusehdotus).

Ehdotus koskee tie-, raide- ja sisävesiliikennettä sekä merenkulun turvallisuutta. Ehdotuksella helpotettaisiin väliaikaisesti eräiden todistusten, lupien ja valtuutuksien voimassaoloa sekä tiettyjen määräaikaisten tarkastusten ja koulutusten lykkäämistä liikennealan edellä mainittujen osa-alueiden lainsäädännössä.

Komission ja neuvoston puheenjohtajavaltion Portugalin tavoitteena on ehdotusten nopea hyväksyminen. Ehdotuksen käsittely alkoi neuvoston intermodaalityöryhmässä 19.1.2021 ja käsittelyä jatkettiin 25.1.2021. Tavoitteena on saada ehdotus 3.2.2021 pidettävään Coreper-kokoukseen. Euroopan parlamentti seuraa ehdotusta kiireellisenä. Euroopan parlamentin täysistunto on 8.2.2021, jossa asiasta on tarkoitus päättää.

Koska ehdotuksen käsittely neuvostossa etenee erittäin nopeasti, toimitetaan eduskunnalle ensivaiheessa kiireellisenä E-kirje. Tämän E-kirjeen kanssa saman sisältöinen U-kirjelmä on tarkoitus käsitellä valtioneuvoston yleisistunnossa niin pian kuin mahdollista. E-kirje ja U-kirjelmä perustuvat englanninkieliseen aineistoon komission esityksestä, sillä suomen- ja ruotsinkielisiä esityksiä ei ollut vielä saatavilla.

Ehdotus on jatkoa keväällä 2020 annetulle Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukselle Covid-19:n leviämisen johdosta toteutettavista erityisistä ja väliaikaisista toimenpiteistä, jotka koskevat tiettyjen todistusten, lupakirjojen ja lupien uusimista tai niiden voimassaoloajan pidentämistä sekä tiettyjen määräaikaisten tarkastusten ja jatkokoulutusten lykkäämistä tietyillä liikennelainsäädännön aloilla ((EU) 2020/698) (U

16/2020 vp), jäljempänä Omnibus I-asetus. Omnibus I-asetus tuli voimaan 28.5.2020 ja sitä alettiin soveltaa pääosin 4.6.2020.

Ehdotuksen sisältö vastaa suurelta osin Omnibus I-asetuksen sisältöä. Merkittävimpinä eroina Omnibus I-asetukseen voidaan mainita ehdotuksen tarkasteluajanjakso (1.9.2020–30.4.2021) ja yhdenmukaisempi lupien ja todistusten voimassaololle annetun lisäajan pituus (seitsemän kuukautta, Omnibus I-asetuksessa kuusi tai seitsemän kuukautta). Valtioneuvosto teki päätöksen (LVM/2020/65) 28.5.2020 olla soveltamatta Omnibus I-asetuksen ajoneuvojen määräaikaistarkastuksia ja ajopiirturin määräaikaistarkastuksia koskevaa poikkeussäätelyä.

Suomen kanta

Yleistä

Covid-19-pandemia on pitkittyessään edellyttänyt jäsenvaltioilta ja EU:lta nopeaa toimintaa väestön terveyden suojelemiseksi sekä kriisin yhteiskunnallisten ja taloudellisten vaikutusten rajoittamiseksi. Suomi pitää tarpeellisena EU:n yhteisten toimien jatkamista ja sitä, että jäsenvaltioiden toimenpiteitä Covid-19-kriisiin vastaamiseksi ja siitä ulospääsemiseksi pyritään yhteen sovittamaan. Näin voidaan osaltaan tukea eri toimenpiteiden toteuttamista tavalla, joka edistää EU:n yhteisten arvojen sekä perusoikeuksien ja -vapauksien toteutumista ja sisämarkkinoiden eheyttä.

Tieliikennettä koskevat ehdotukset

Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksen tieliikenteen ammattipätevyyksiä ja ajokortteja koskevia väliaikaisia säännösmuutoksia. Muutokset joustavoittaisivat tieliikenteen ammattipätevyyksien (jatkokoulutuksen suorittaminen, ajokortin tai ammattipätevyyskortin unionin koodi 95-merkinnän voimassaolo, ammattipätevyyskortin voimassaolo) ja ajokorttien uusimista jäsenvaltioissa Covid-19 pandemiatilanteen jatkuessa.

Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksen tieliikennettä koskevia säännösmuutoksia, jotka tuovat erinäisten lupien ja todistusten uusimiseen ja voimassa pitämiseen joustavuutta Covid-19-pandemiatilanteen edelleen jatkuessa. Säännösmuutosten myötä tieliikenteessä tehtävät ajopiirturien tarkastukset ja kuljettajakortin uusimiset, kansainvälisen tavara- ja henkilöliikenteen lupien voimassaolon jatkaminen sekä ammatinharjoittamisen edellytysten tarkastelu voidaan tehdä joustavammin, mikäli Suomen epidemiatilanne niin vaatii.

Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksen tieliikennettä koskevia säännösmuutoksia, jotka tuovat ajoneuvojen määräaikaistarkastusten määräaikaisten pidentämiseen joustavuutta Covid-19-pandemiatilanteen edelleen jatkuessa.

Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että jäsenvaltioilla tulisi olla omat olosuhteensa huomioon ottaen harkintaa poikkeuksien soveltamisessa ja mahdollisuus olla soveltamatta asetusta (ns. opt-out-mahdollisuus). Valtioneuvosto pitää hyvänä ja tärkeänä, että mahdollisuus poikkeusten soveltamatta jättämiseen sisältyy ehdotukseen.

Rautatieliikennettä koskevat ehdotukset

Valtioneuvosto tukee ehdotuksen rautatieliikennettä koskevia säännösmuutoksia, jotka tuovat rautatieliikenteen lupien ja todistusten (toimilupa, väliaikainen toimilupa,

turvallisuustodistus, turvallisuuslupa ja kuljettajien kelpoisuudet) uusimiseen ja voimassa pitämiseen joustavuutta Covid-19-pandemiatilanteen edelleen jatkuessa.

Sisävesiliikennettä koskevat ehdotukset

Valtioneuvosto suhtautuu neutraalisti 14 artiklan mukaiseen ehdotukseen. Muutoksen myötä mahdollistettaisiin poikkeaminen direktiivin 96/50/EY mukaisista sisävesialusten 65 vuotta täyttäneiden kuljettajien lääkärintarkastuksia koskevista velvoitteista. Sisävesialusten kuljettajille voitaisiin myöntää seitsemän kuukautta lisää aikaa käydä lääkärintarkastuksessa, jos määräaika tarkastuksessa käymiselle umpeutuu 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aikana. Jäsenvaltioiden olisi myös mahdollista anoa komissiolta lisää aikaa poikkeukselle. Suomi ei sovelle poikkeuksen kohteena olevaa direktiiviä 96/50/EY, vaan Suomessa on käytössä samat pätevyysvaatimukset meri- ja sisävesialueilla. Ehdotuksella ei siten olisi vaikutuksia Suomen kannalta.

Merenkulun turvatoimia koskevat ehdotukset

Valtioneuvosto kannattaa ehdotusta merenkulun turvaamisen alaan liittyvien määräaikojen pidentämisestä. Asetusehdotusta edeltäneen Omnibus I-asetuksen mahdollistamia määräaikojen pidennyksiä hyödynnettiin myös Suomessa ja tarve määräaikojen joustavoittamiselle on edelleen.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio antoi 18.1.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi erityisistä väliaikaisista toimenpiteistä Covid-19-pandemian johdosta koskien eräiden todistusten, lupien ja valtuutuksien voimassaoloa sekä tiettyjen määräaikaisten tarkastusten ja koulutusten lykkäämistä osassa liikennealan lainsäädännössä, asetusta (EU) 2020/698 seuraaville viiteajoille (COM(2021) 25 final) (ns. Omnibus II-asetusehdotus). Ehdotuksen taustalla on Covid-19-pandemian jatkuminen, joka aiheuttaa jäsenvaltioissa tarvetta poiketa tietyistä liikennesektorin EU-lainsäädäntöön perustuvista määräajoista. Ehdotus on jatkoa keväällä annetulle Omnibus I-asetukselle ((EU) 2020/698) (U 16/2020 vp).

Alla on kuvattu ehdotuksen sisältö eri liikennemuodoittain jaoteltuna:

Tieliikenne (2-8 artikla)

Komissio esittää seuraavia väliaikaisia muutoksia tieliikenteen ammattipätevyyksiä ja ajokortteja koskeviin EU-säädöksiin:

2 artikla

- Komissio ehdottaa, että maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta, neuvoston asetuksen (ETY) 3820/85 ja neuvoston direktiivin 91/439/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 76/914/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/59/EY (*tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivi*) säädetyjä määrä- ja voimassaoloaikoja pidennettäisiin väliaikaisesti niin, että tieliikenteen ammattipätevyyden haltijalta määräajoin vaadittava jatkokoulutus voitaisiin suorittaa seitsemän kuukauden viiveellä, jos määräaika päättyisi 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aikana. Tässä tapauksessa ammattitaitoa osoittavien todistusten voimassaolo jatkuu vastaavasti.;

- Ajokorttiin tai tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivissä viitattuun ammattipätevyyskorttiin tehdyn ajokorteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY (*ajokorttidirektiivi*) liitteen I mukaisen unionin koodi 95-merkinnän voimassaolon ehdotetaan jatkuvan seitsemän kuukautta kyseiseen korttiin merkitystä päivämäärästä.;
- Tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivin liitteen II mukaisen ammattipätevyyskortin voimassaolon ehdotetaan jatkuvan seitsemän kuukautta kortin viimeisestä voimassaolopäivästä, jos voimassaolo päättyy 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aikana.;
- Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus hakea komissiolta lisäaikaa ja/tai tarkasteluajankohdan pidentämistä edellä mainituille poikkeuksille 1.4.2021 mennessä, jos poikkeuksien jatkamiselle 30.4.2021 jälkeen on perusteltu, Covid-19 tartuntojen leviämisen ehkäisemistoimenpiteistä johtuva tarve. Komissio voisi myöntää jatkoaikaa edellä mainituille poikkeuksille, jos se katsoo tarpeen perustelluksi. Jatkoaika voisi olla enintään kuusi kuukautta.
- Jos jäsenvaltiossa katsotaan, että Covid-19-pandemia ei haittaa jatkokoulutuksen suorittamista, unionin koodi 95-merkinnän merkitsemistä ja tieliikenteen ammattipätevyyskorttien uusimista normaalilla tavalla, se voi olla soveltamatta edellä mainittuja poikkeuksia. Myös jos jäsenvaltio on ottanut pandemiatilanteessa käyttöön vastaavanlaisia kansallisia toimenpiteitä, jäsenvaltio voi olla soveltamatta edellä mainittuja poikkeuksia. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle päätöksensä viiden päivän kuluessa asetuksen voimaantulosta.

3 artikla

- Komissio ehdottaa, että ajokorttidirektiivistä poikettaisiin väliaikaisesti niin, että ajokorttien, joiden voimassaolo päättyisi 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aikana, voimassaolo jatkuisi seitsemän kuukautta ajokorttiin merkitystä voimassaolon päättymispäivämäärästä. Voimassaolosta säädetään ajokorttidirektiivissä ja sen liitteessä I.
- Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus hakea komissiolta lisäaikaa ja/tai tarkasteluajankohdan pidentämistä edellä mainitulle poikkeukselle 1.4.2021 mennessä, jos poikkeuksien jatkamiselle 30.4.2021 jälkeen on perusteltu, Covid-19 tartuntojen leviämisen ehkäisemistoimenpiteistä johtuva tarve. Komissio voisi myöntää jatkoaikaa edellä mainitulle poikkeukselle, jos se katsoo tarpeen perustelluksi. Jatkoaika voisi olla enintään kuusi kuukautta.
- Jos jäsenvaltiossa katsotaan, että Covid-19-pandemia ei haittaa ajokorttien uusimista normaalilla tavalla, se voi olla soveltamatta edellä mainittua poikkeusta. Myös jos jäsenvaltio on ottanut pandemiatilanteessa käyttöön vastaavanlaisia kansallisia toimenpiteitä, jäsenvaltio voi olla soveltamatta edellä mainittua poikkeusta. Jäsenvaltion on kuitenkin ilmoitettava komissiolle päätöksensä viiden päivän kuluessa asetuksen voimaantulosta.

Komissio esittää seuraavia muutoksia voimassa oleviin tieliikenteen EU-säädöksiin:

4 artikla

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 165/2014 tieliikenteessä käytettävistä ajopiirtureista ja tieliikenteenvalvontalaitteista säädetään ajoneuvoihin asennettavista ajopiirtureista sekä niihin liitettävistä kuljettajakorteista, joita käytetään ajo- ja lepoaikojen valvontaan. Ajopiirturin asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi se on tarkastettava kahden vuoden välein ajopiirturikorjaamon toimesta. Kuljettajakortti taas on uusittava viiden vuoden välein, tai aiemminkin jos kortti on hävinnyt tai vaurioitunut. Uusi kortti on toimitettava tapauksesta riippuen joko enintään kahdeksan tai 15 päivän viiveellä.
- Pitkistyneestä poikkeustilanteesta johtuen näitä määräaikoja ei välttämättä kyetä noudattamaan. Tästä syystä komissio ehdottaa, että niissä tapauksissa joissa piirturin tarkastus tai kuljettajakortin uusiminen osuvat ajanjakson 1.9.2020–30.4.2021 sisälle, määräaikoja pidennettäisiin. Piirturin tarkastusta koskevaa määräaika pidennettäisiin seitsemällä kuukaudella, ja uusi kuljettajakortti tulisi toimittaa kahden kuukauden kuluessa.
- Komissio ehdottaa myös, että jäsenvaltiot voisivat hakea komissiolta lupaa jatkaa poikkeusajanjakson kestoa sekä ehdotettuja määräaikoja, mikäli Covid-19-pandemian edellyttämät rajoitustoimet hankaloittavat toimintaa odotettua pidempään.
- Jos jäsenvaltiossa katsotaan, että Covid-19-pandemia ei haittaa ajopiirturien tarkastuksia tai kuljettajakortin uusimista normaalilla tavalla, se voi olla soveltamatta edellä mainittuja poikkeuksia. Myös jos jäsenvaltio on ottanut pandemiatilanteessa käyttöön vastaavanlaisia kansallisia toimenpiteitä, jäsenvaltio voi olla soveltamatta edellä mainittuja poikkeuksia. Jäsenvaltion on kuitenkin ilmoitettava komissiolle päätöksensä viiden päivän kuluessa asetuksen voimaantulosta.

Valtioneuvosto teki päätöksen (LVM/2020/65) 28.5.2020 olla soveltamatta Omnibus I-asetuksen ajopiirturin määräaikaistarkastuksia koskevaa poikkeussäätelyä.

5 artikla

- Määräaikaiskatsastusten osalta komission ehdotuksessa ehdotetaan, että asetuksen 5 artiklassa säädettäisiin poikkeuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2014/45/EU moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen määräaikaiskatsastuksista sekä direktiivin 2009/40/EY kumoamisesta (katsastusdirektiivi) säädettyihin ajoneuvojen määräaikaiskatsastusten määräaikoihin ja katsastustodistuksen voimassaoloon. Jos ajoneuvon viimeinen katsastuspäivä olisi aikavälillä 1.9.2020–30.4.2021, määräaikaiskatsastuksen määräaika pidennettäisiin seitsemällä kuukaudella alkuperäisestä viimeisestä katsastuspäivästä laskettuna. Ajoneuvon määräaikaiskatsastuksesta annettavan katsastustodistuksen voimassaoloa pidennettäisiin vastaavasti.
- Jos jäsenvaltio haluaisi soveltaa poikkeussäätelyä vielä 30.4.2021 jälkeen, sen tulisi viimeistään 1.4.2021 pyytää komissiolta hyväksyntää poikkeussäätelyn soveltamiselle. Edellytyksenä olisi, että määräaikaiskatsastamista tai katsastustodistusten myöntämistä ei todennäköisesti voitaisi suorittaa niiden toimenpiteiden vuoksi, jotka jäsenvaltio on ottanut käyttöön Covid-19-tartuntatauti-epidemian hillitsemiseksi. Komissio hyväksyisi pyynnön, jos se katsoisi, että pidennykselle säädetyt edellytykset täyttyvät.

- Jos jäsenvaltiossa katsotaan, että Covid-19-pandemia ei haittaa määräaikaikatsastusten toimittamista normaalilla tavalla, se voi olla soveltamatta edellä mainittuja säännöksiä. Komission ehdotuksen 5 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia poikkeuksia määräaikaikatsastusten määräaikoihin ja katsastustodistuksen voimassaoloon.

Valtioneuvosto teki päätöksen (LVM/2020/65) 28.5.2020 olla soveltamatta Omnibus I-asetuksen ajoneuvojen määräaikaikatsastuksia koskevaa poikkeussääntelyä.

6 artikla

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) 1071/2009 maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä säädetään ehdoista, joilla luvanvaraista maantieliikennettä saa harjoittaa Euroopan unionin alueella. Ehtoja ovat muun muassa ammatillinen pätevyys, hyvä maine, sijoittautuminen sekä vakavaraisuuden osoittaminen. Pitkittyneessä poikkeustilanteessa sijoittautumisvaatimukseen liittyvät edellytykset sekä vakavaraisuuden osoittaminen voivat osoittautua ongelmalliseksi yhä useammalle yritykselle, kun kuljetustoiminnan volyymit ovat Euroopassa vähentyneet.
- Asetuksen 13(1) artiklassa säädetään, että tosiasiallisen ja pysyvän toimipaikan ja vakavaraisuuden todentamiseksi yritykselle voidaan antaa enintään kuuden kuukauden määräaika, jonka kuluessa yrityksen on osoitettava, että vaatimukset täyttyvät jälleen pysyvästi. Komissio toteaa ehdotuksensa perusteluissa, että tämä voi osoittautua poikkeustilanteessa liian lyhyeksi, ja ehdottaa että tätä enimmäisrajaa pidennettäisiin 12 kuukauteen. Pidennystä voitaisiin soveltaa tapauksiin, jossa vakavaraisuuden menettäminen on havaittu aikavälillä 1.9.2020–30.4.2021.

7 ja 8 artikla

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksilla (EY) 1072/2009 maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä ja (EY) 1073/2009 kansainvälisen linja-autoliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä säädetään Euroopan unionin alueella suoritettavasta kansainvälisestä tavara- ja henkilöliikenteestä sekä niitä koskevista luvista ja todistuksista. Näitä ovat yhteisön liikennelupa, kuljettajatodistus ja reittilupa. Liikenneluvalla tarkoitetaan lupaa, joka osoittaa, että kuljetusyritys täyttää sekä edellä mainitun asetuksen 1071/2009 että kansallisen lainsäädännön asettamat ehdot, ja on sijoittautunut luvan myöntäneeseen jäsenvaltioon. Kuljettajatodistuksella tarkoitetaan todistusta, joka vaaditaan, mikäli kuljettaja on kolmannen maan kansalainen. Reittiluvalla taas tarkoitetaan säännölliseen kansainväliseen linja-autoliikenteeseen myönnettävää lupaa. Luvat myönnetään määräajaksi, yhteisölupa kymmeneksi vuodeksi ja kuljettajatodistus sekä reittilupa viideksi vuodeksi.
- Pitkittyneessä poikkeustilanteessa näiden lupien uusiminen on osoittautunut paikoin hankalaksi, ja uusimiseen on kohdistunut viiveitä. Komissio ehdottaa, että sellaisten lupien, joiden voimassaolo päättyy tai olisi päättynyt aikavälillä 1.9.2020–30.4.2021, voimassaoloa jatkettaisiin seitsemällä kuukaudella. Komissio ehdottaa myös, että jäsenvaltiot voisivat hakea komissiolta lupaa pidentää molempia

aikarajoja, mikäli koronaviruksen edellyttämät rajoitustoimet hankaloittavat lupien uusimista odotettua pidempään.

- Kaikkien edellä mainittujen lupien ja kelpoisuuksien osalta lupaviranomainen voi tarvittaessa pandemiatilanteen niin vaatiessa jatkaa lisääaikaa ja/tai pidentää tarkasteluajankohtaa, mutta tästä on tehtävä komissiolle hakemus 1.4.2021 mennessä;
- Jos jäsenvaltiossa katsotaan, että Covid-19-pandemia ei haittaa edellä mainittujen lupien myöntämistä ja uusimista normaalilla tavalla, se voi olla soveltamatta edellä mainittuja säännöksiä. Myös jos jäsenvaltio on ottanut pandemiatilanteessa käyttöön vastaavanlaisia kansallisia toimenpiteitä, jäsenvaltio voi olla soveltamatta edellä mainittuja vaatimuksia. Jäsenvaltion on kuitenkin ilmoitettava komissiolle kansalliset toimenpiteensä viiden päivän kuluessa asetuksen voimaantulosta ja komissio antaa ne arvioituaan hyväksyntänsä, josta ilmoitetaan virallisessa lehdessä.

Rautatieliikenne (9-13 artikla)

Komissio esittää seuraavia muutoksia voimassa oleviin rautatieliikenteen EUsäädöksiin:

9 ja 10 artikla

- Rautateiden turvallisuudesta annettuja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivejä 2004/49/EY ja 2016/798/EU muutettaisiin niin, että rautatieliikenteen harjoittajalta edellytettävän turvallisuustodistuksen ja rataverkon haltijalta edellytettävän turvallisuusluvan uusimiseen esitetään seitsemän kuukauden lisääaikaa, jos turvallisuustodistus ja turvallisuuslupa tulee niihin liittyvän viiden vuoden määräajan umpeuduttua uusittavaksi 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aika;

11 artikla

- Vetureita ja junia rautateillä yhteisössä ajavien veturinkuljettajien hyväksymisestä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2007/59/EY muutettaisiin niin, että veturinkuljettajan lupakirjan voimassaoloa jatkettaisiin seitsemällä kuukaudella, jos lupakirjan voimassaoloaika on umpeutumassa 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aikana. Vastaava pidennys tulisi myös liikkuvan kaluston kuljettajan lisätodistuksen uusimista koskevien näyttöjen toimittamista varten;

12 ja 13 artikla

- Yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2012/34/EU muutettaisiin niin, että jos rautatieyritykselle myönnetty toimilupa tulee uusittavaksi toimilupaviranomaisen asettaman määräaikaistarkastelun johdosta ajanjaksolla 1.9.2020–30.4.2021, rautatieyrityksen toimilupa voidaan pitää muuttamattomana voimassa enintään seitsemän kuukautta sen myöntämisestä, kunhan näillä toimilupajärjestelyillä ei vaaranneta rautatieturvallisuutta. Sama koskee myös väliaikaisesti myönnettyä toimilupaa. Lisäksi, jos määräaikaistarkastelu osoittaisi, että rautatieyritys ei täytä toimiluvan edellytyksenä olevaa vakavaraisuuden ehtoa, toimilupaviranomainen voi pidättäytyä peruuttamasta toimilupaa edellä mainitun ajanjakson aikana, jos tämä ei vaaranna rautatieturvallisuutta. Jos toimilupahakemus on tehty toimilupaviranomaiselle 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aikana, toimilupaviranomaisella on 10 kuukautta aikaa tehdä toimilupaa koskeva päätös;

- Kaikkien edellä mainittujen lupien ja kelpoisuuksien osalta lupaviranomainen voi tarvittaessa pandemiatilanteen niin vaatiessa jatkaa lisäaikaa ja/tai pidentää tarkasteluajankohtaa, mutta tästä on tehtävä komissiolle hakemus 1.4.2021 mennessä;
- Jos jäsenvaltiossa katsotaan, että Covid-19-pandemia ei haittaa edellä mainittujen lupien myöntämistä ja uusimista normaalilla tavalla, se voi olla soveltamatta edellä mainittuja säännöksiä. Myös jos jäsenvaltio on ottanut pandemiatilanteessa käyttöön vastaavanlaisia kansallisia toimenpiteitä, jäsenvaltio voi olla soveltamatta em. vaatimuksia. Jäsenvaltion on kuitenkin ilmoitettava komissiolle kansalliset toimenpiteensä viiden päivän kuluessa asetuksen voimaantulosta ja komissio antaa ne arvioituaan hyväksyntänsä, josta ilmoitetaan virallisessa lehdessä.

Sisävesiliikenne ja merenkulun turvatoimet (14-17 artikla)

Komissio esittää seuraavia muutoksia voimassa oleviin merenkulkua ja sisävesiliikennettä koskeviin EU-säädöksiin:

14 artikla

- Komissio ehdottaa poikkeamista sisävesiväylien tavara- ja matkustajaliikenteen kansallisten pätevyyskirjojen myöntämisperusteiden harmonisoinnista yhteisössä annetusta neuvoston direktiivissä 96/50/EY (ns. *myöntämisperusedirektiivi*) asetetuista velvoitteista, jotka koskevat sisävesialuksilla toimivan miehistön pätevyysvaatimuksia lääkärintarkastuksien osalta.
- Muutoksen myötä mahdollistettaisiin poikkeaminen direktiivin 96/50/EY mukaisista sisävesialusten 65 vuotta täyttäneiden kuljettajien lääkärintarkastuksia koskevista velvoitteista. Sisävesialusten kuljettajille voitaisiin myöntää seitsemän kuukautta lisäaikaa käydä lääkärintarkastuksessa, jos määräaika tarkastuksessa käymiselle umpeutuu 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aikana. Jäsenvaltioiden olisi myös mahdollista anoa komissiolta lisäaikaa poikkeukselle.
- Suomi ei sovelle myöntämisperusedirektiiviä. Kyseinen direktiivi on myös kumottu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/2397 ammattipätevyysien tunnustamisesta sisävesiliikenteen alalla sekä neuvoston direktiivien 91/672/ETY ja 96/50/EY kumoamisesta, jonka kansallisesti täytäntöönpaneva laki tulee voimaan 1.2.2021 (ks. 1256/2020, HE 202/2020 vp). Suomessa on käytössä samat pätevyysvaatimukset meri- ja sisävesialueilla, mutta Suomi kuitenkin tunnustaa muiden jäsenvaltioiden sisävesipätevyydet. Ehdotus ei muuta nykyistä tilannetta.
- Suomalaisella aluksella työskentelevään laivaväkeen sovelletaan lakia laivaväen lääkärintarkastuksista (1171/2010). Lain 10 § antaa Liikenne- ja viestintävirastolle mahdollisuuden pakottavasta syystä antaa henkilölle tilapäisesti luvan työskennellä ilman voimassaolevaa lääkärintodistusta, jos lääkärintodistuksen voimassaolo on äskettäin päättynyt. Lupa on voimassa sellaiseen seuraavaan satamaan saakka, jossa tarkastus voidaan tehdä, kuitenkin enintään kolme kuukautta. Kansalliselle poikkeamissäännökselle ei ole toistaiseksi nähty tarvetta. Laki laivaväen lääkärintodistuksista kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön toimivaltaan.

- Jos jäsenvaltiossa katsotaan, että Covid-19-pandemia ei haittaa edellä mainittujen lupien myöntämistä ja uusimista normaalilla tavalla, se voi olla soveltamatta edellä mainittuja säännöksiä. Myös jos jäsenvaltio on ottanut pandemiatilanteessa käyttöön vastaavanlaisia kansallisia toimenpiteitä, jäsenvaltio voi olla soveltamatta em. vaatimuksia. Jäsenvaltion on kuitenkin ilmoitettava komissiolle kansalliset toimenpiteensä viiden päivän kuluessa asetuksen voimaantulosta ja komissio antaa ne arvioituaan hyväksyntänsä, josta ilmoitetaan virallisessa lehdessä.

15 artikla

- Suomi ei sovelle Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2016/1629 sisävesialusten teknisistä vaatimuksista, direktiivin 2009/100/EY muuttamisesta ja direktiivin 2006/87/EY kumoamisesta, eikä ehdotus muuta nykyistä tilannetta. Laissa aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä (1686/2009) säädetään, että direktiivi on Suomessa voimassa, mutta Suomen sisävesialueella liikennöiviin aluksiin ei sovelleta sisävesiliikennedirektiivien teknisiä vaatimuksia, ellei muualla lainsäädännössä toisin säädetä.

16 artikla

Merenkulun turvaamisen alaan kuuluva ehdotus koskee sääntelykokonaisuutta, jonka muodostavat alusten ja satamarakenteiden turvatoimien parantamisesta annettu asetukset (EY) N:o 725/2004 ja satamien turvallisuuden parantamisesta annettu direktiivi 2005/65/EY. Ehdotuksen mukaan Covid-19-taudin aiheuttaessa merkittäviä haasteita tiettyjen tarkastuksien suorittamisessa ja harjoitusten pitämisessä määräajassa, voitaisiin niitä kokevista määräajoista poiketa.

Artiklassa 16 säädettävät asetuksen 725/2004 poikkeamismahdollisuudet koskevat seuraavia seikkoja:

- sellaisten satamarakenteita koskevien turva-arviointien tarkastuksien, jotka tulisi suorittaa 1.9.2020–30.4.2021 välisellä ajalla, määräajan jatkamista kuudella kuukaudella, ei kuitenkaan pidemmälle kuin 30.6.2021 saakka;
- sellaisten harjoitusten, jotka tulisi pitää 1.9.2020–30.4.2021 välisellä ajalla, määräajan jatkamista kuudella kuukaudella, ei kuitenkaan pidemmälle kuin 30.6.2021; sekä
- mahdollisuutta hakea edellä mainittuihin poikkeuksiin komissiolta jatkoa, mikäli satamien turva-arviointien tarkastuksien ja turvaharjoitusten suorittaminen on edelleen 30.4.2021 jälkeen koronavirustoimenpiteiden vuoksi mahdotonta.

Mikäli jäsenvaltio ei ole kohdannut tai todennäköisesti tule kohtaamaan Covid-19-taudin aiheuttamia haasteita mainittujen tarkastusten ja harjoitusten suorittamisessa määräajassa tai se on toteuttanut asianmukaiset kansalliset toimenpiteet tällaisten vaikeuksien lieventämiseksi, voi jäsenvaltio päättää olla soveltamatta mainittuja poikkeuksia. Lisäksi artikla sisältää tietyt menettelyä koskevat säännöt.

17 artikla

Artiklassa 17 säädettävät direktiivin 2005/65/EY poikkeamismahdollisuudet koskevat seuraavia seikkoja:

- sellaisten satamien turvallisuusarviointien ja satamaturvallisuussuunnitelmien tarkastuksien, jotka tulisi suorittaa 1.9.2020–30.4.2021 aikana, määräajan jatkamista kuudella kuukaudella, ei kuitenkaan pidemmälle kuin 30.6.2021;
- sellaisten satamaturvallisuussuunnitelmaan liittyvien turvallisuuskoulutusharjoitusten, jotka tulisi pitää 1.9.2020–30.4.2021, määräajan jatkamista kuudella kuukaudella, ei kuitenkaan pidemmälle kuin 30.6.2021; sekä
- mahdollisuutta hakea edellä mainittuihin poikkeuksiin komissiolta jatkoa, mikäli satamien turvallisuusarviointien ja satamaturvallisuussuunnitelmien tarkastuksien suorittaminen tai turvallisuuskoulutusharjoitusten pitäminen on edelleen 30.4.2021 jälkeen koronavirustoimenpiteiden vuoksi mahdotonta.

Mikäli jäsenvaltio ei ole kohdannut tai todennäköisesti tule kohtaamaan Covid-19-taudin aiheuttamia haasteita mainittujen tarkastusten ja harjoitusten suorittamisessa määräajassa tai se on toteuttanut asianmukaiset kansalliset toimenpiteet tällaisten vaikeuksien lieventämiseksi, voi jäsenvaltio päättää olla soveltamatta mainittuja poikkeuksia. Lisäksi artikla sisältää tietyt menettelyä koskevat säännöt.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperustat ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 91(1) ja 100(2) artiklat. Ehdotuksiin sovellettaisiin SEUT 294 artiklan mukaista tavallista lainsäätämisyjärjestystä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti ei ole vielä nimennyt raportoijaa eikä asian käsittely Euroopan parlamentissa ole vielä alkanut.

Kansallinen valmistelu

Valtioneuvoston E-kirje on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Säädösehdotus ja E-kirjeluonnos on käsitelty EU-asioiden komitean alaisen liikennejaoston (EU22) kirjallisessa menettelyssä 26.–27.1.2021.

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Merenkulun turvaaminen (turvatoimet) kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Rautatieliikennettä ja ajoneuvojen katsastusta, ajokortteja ja ammattipätevyyksiä koskevat ehdotukset koskevat raideliikennettä ja tieliikennettä, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 21 kohdan mukaan kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Maantieliikenteen lupiin ja ajopiirtureihin (asetukset 1071/2009, 1072/2009, 1073/2009 ja 165/2014) liittyvät ehdotukset koskevat tieliikennettä ja elinkeinon harjoittamista, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 21 ja 22 kohdan mukaan kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ahvenanmaan maakunnan edustajat ovat olleet liikenne- ja viestintäministeriöön yhteydessä ja todenneet, että maakunta haluaa käyttää Omnibus II-asetuksen täytäntöönpanossa ja voimaansaattamisessa omaa toimivaltaansa ja notifioida asiasta komissiolle. Komission oikeuspalvelu ja neuvoston oikeuspalvelu katsovat, että Omnibus I-II -asetuksissa jäsenmaalta voi tulla vain yksi ilmoitus. Siten Ahvenanmaan mahdollista ilmoitusta opting-out-asiassa ei hyväksytä, vaan Suomen osalta tulisi antaa vain yksi koko maata koskeva ilmoitus.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Komissio ei ole laatinut ajoneuvojen katsastusehdotuksesta vaikutusarviota. Kansallisesti voidaan arvioida, että ehdotuksella on taloudellisia vaikutuksia katsastustoimipaikoille. Voidaan pitää todennäköisenä, että jos aikavälille 1.9.2020–30.4.2021 ajoittuvia ajoneuvojen määräaikaiskatsastuksia pidennettäisiin seitsemällä kuukaudella komission ehdotuksen mukaisesti, katsastustoimipaikkojen liikevaihto laskee väliaikaisesti. Ehdotuksella voi olla myös julkistaloudellisia vaikutuksia, jos katsastustoimipaikat joutuvat katsastusten siirtymisestä johtuen lomauttamaan tai irtisanomaan henkilöstöään. Taloudellisten vaikutusten laajuutta on kuitenkin vaikea arvioida täsmällisesti, sillä ei ole varmaa, missä laajuudessa ihmiset siirtäisivät määräaikaiskatsastuksiaan.

Jäsenvaltioiden epidemiatilanteet poikkeavat huomattavasti toisistaan eikä kaikissa valtioissa ole säädetty esimerkiksi ulkonaliikkumiskielloista tai muista toimista, jotka tosiasiallisesti estäisivät määräaikaiskatsastusten suorittamisen. Lisäksi määräaikaiskatsastukset ovat tärkeä osa ajoneuvojen liikennekelpoisuuden varmistamista ja yleisen liikenneturvallisuuden ylläpitämistä. Katsastusten tehtävänä on varmistaa, että ajoneuvot ovat turvallisessa kunnossa ja sitä kautta eivät aiheuta teknisistä vioista johtuvia onnettomuuksia.

Katsastuksen lisäksi on todennäköistä, että jos tieliikenteen ammattipätevyyden haltijalta määräajoin vaadittava jatkokoulutus voitaisiin suorittaa seitsemän kuukauden viiveellä tapauksissa, joissa määräaika päättyisi 1.9.2020–30.4.2021 välisenä aikana, ehdotuksella olisi taloudellisia vaikutuksia tieliikenteen ammattipätevyyden jatkokoulutusta tarjoaville toimijoille.

Määrällistä arviointia komission asetusehdotuksen taloudellisista vaikutuksista ei ole tehty erikseen asetuksen (EY) N:o 725/2004 ja direktiivin 2005/65/EY osalta (satamien turvatoimet). Selvää kuitenkin on, että esityksellä määräaikojen jatkamisesta on positiivisia taloudellisia vaikutuksia meriliikenteen toimialalle, koska esitetyillä muutoksilla voidaan välttää alusliikennöinnin keskeytyminen koronavirustilanteen akuutin vaiheen aikana sen vuoksi, että tiettyjä tarkastuksia ja harjoituksia olisi vallitsevassa tartuntatautilanteessa vaikea tai mahdoton suorittaa.

Merenkulun turvaamiseen liittyvien ehdotusten taloudelliset vaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

Muiden asetusehdotusten taloudelliset vaikutukset arvioidaan vähäisiksi ja välillisiksi.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Ehdotuksen käsittely on aloitettu neuvoston intermodaalityöryhmässä ja ehdotukselle on tarkoitus saada mahdollisimman pian Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksyntä.

Asiakirjat

COM(2021) 25 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

ylitarkastaja Eeva Asikainen, LVM, eeva.asikainen@lvm.fi, p. 029 534 2174

ylitarkastaja Suvi Kankare, suvi.kankare@lvm.fi, LVM, p. 029 534 2105

ylitarkastaja Monika Mutanen, monika.mutanen@lvm.fi, LVM, p. 050 478 4820

ylitarkastaja Katja Peltola, LVM, katja.peltola@lvm.fi, p. 050 530 2175

erityisasiantuntija Elisa Vornanen, elisa.vornanen@lvm.fi, LVM, p. 029 534 2054

erityisasiantuntija Mari Starck, LVM, mari.starck@lvm.fi, p. 050 513 8260

liikenneneuvos Risto Saari, LVM, risto.saari@lvm.fi, p. 040 829 8132

hallitusneuvos Irja Vesanen-Nikitin, irja.vesanen-nikitin@lvm.fi, p. 029 534 2544

hallitusneuvos Katja Viertävä, katja.viertava@lvm.fi, LVM, p. 040 771 8522

EUTORI-tunnus

EU/2021/0051

Liitteet

Viite

Asiasanat	ajokortit, liikenne, liikenneturvallisuus, maantieliikenne, merenkulku, rautatieliikenne, sisävesiliikenne, tieliikenne
Hoitaa	LVM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, OM, SM, UM, VAYLA, VM, VNK, VTV, YM
